

รายงาน

ของ

คณะกรรมการการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ
สภาปฏิรูปแห่งชาติ

- วาระที่ ๑๒ การผูกขาดและการแข่งขันที่เป็นธรรม
วาระที่ ๑๔ การปฏิรูปภาคเกษตร
วาระที่ ๑๕ การสร้างสังคมผู้ประกอบการ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการปฏิรูปการเกษตร
อุตสาหกรรม การพาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ
สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ

(สำเนา)

ที่ (สปช) ๖๕๕ / ๒๕๕๘

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ
กราบเรียน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น

ตามที่ที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗ วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗
ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ ตามข้อบังคับ
การประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๐ วรรคสาม (๑๒) คณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายเกริกไกร จีระแพทย์	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวพจนีย์ ธนวรานิช	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอุทัย สอนหลักทรัพย์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นางอัญชลี ขวณิชย์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายสุทัศน์ เศรษฐ์บุญสร้าง	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๖. นางกอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล	รองประธานกรรมการ คนที่ห้า
๗. พลเอก วิชิต ยาทิพย์	ประธานที่ปรึกษากรรมการ
๘. นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา	ที่ปรึกษากรรมการ
๙. พลเรือเอก ศุภกร บุรณดิลก	ที่ปรึกษากรรมการ
๑๐. นายอนุสรณ์ แสงนิมมวล	ที่ปรึกษากรรมการ
๑๑. นายไพบุลย์ นลินทรางกูร	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๒. นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
๑๓. นายกงกฤษ หิรัญกิจ	โฆษกกรรมการ
๑๔. นายจตุตินันท์ ภิรมย์ภักดี	ผู้ช่วยโฆษกกรรมการ
๑๕. นายกิตติ โกสินสกุล	กรรมการ
๑๖. นายไกรฤทธิ์ บุญเกียรติ	กรรมการ
๑๗. นายสายัณห์ จันทรวินาสวงศ์	กรรมการ
๑๘. ว่าที่ร้อยเอก จิตร ศิรธรานนท์	กรรมการ
๑๙. นายประทวน สุทธิอำนาจเดช	กรรมการ
๒๐. นายดุสิต สีสากษ์พันธุ์	กรรมการ
๒๑. พันตำรวจโท จิตต์ ศรีโยหะ มุกดาธนพงศ์	กรรมการ
๒๒. นายจรัส สุทธิกุลบุตร	กรรมการ
๒๓. นายเฉลิมศักดิ์ ออบสุวรรณ	กรรมการ
๒๔. นายมนู เสียวไพโรจน์	กรรมการ
๒๕. นายไวภูมย์ ทองอร่าม	กรรมการ

๒๖. นายสุวัช สิงห์พันธุ์

กรรมการ

๒๗. นายทวีกิจ จตุรเจริญคุณ

กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่องกรอบความคิดวาระปฏิรูปจำนวน ๓ วาระ คือ วาระปฏิรูปการผูกขาดและการแข่งขันที่เป็นธรรม วาระการปฏิรูปภาคเกษตร วาระการปฏิรูปการสร้างสังคมผู้ประกอบการ เสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) เกริกไกร จีระแพทย์

(นายเกริกไกร จีระแพทย์)

ประธานกรรมการปฏิรูปการเกษตร
อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ

สำนักกรรมการ ๑

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๙๓-๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๙๓-๔

สำเนาถูกต้อง

(นางนงนุช เศรษฐบุต)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑

เอกวิทย์/ร่าง
ศศิวิมล/พิมพ์
ผ่องศรี/ทาน

รายงาน

ของ

คณะกรรมการการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ
สภาปฏิรูปแห่งชาติ

วาระที่ ๑๒ การผูกขาดและการแข่งขันที่เป็นธรรม
เรื่อง กรอบความคิดวาระการปฏิรูปกฎหมายแข่งขันทางการค้า

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการปฏิรูปการเกษตร
อุตสาหกรรม การพาณิชย์ การท่องเที่ยวและบริการ
สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

เรื่อง กรอบความคิดวาระการปฏิรูปกฎหมายแข่งขันทางการค้า

๑. ความเป็นมาและประเด็นปัญหา	๑
๒. วัตถุประสงค์	๓
๓. ประเด็นการปฏิรูป	๓
๔. กรอบความคิดรวบยอด	๕
๕. ขอบเขตงานปฏิรูป	๕
๖. เครือข่ายพันธมิตร	๕
๗. ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์	๕
๘. ผลกระทบเชิงบวก	๖
๙. ผลกระทบเชิงบวกในวงกว้าง	๖
๑๐. ขั้นตอนการดำเนินงาน	๗

วาระการปฏิรูปกฎหมายแข่งขันทางการค้า

๑. ความเป็นมาและประเด็นปัญหา

กฎหมายหลักของประเทศไทยด้านการแข่งขันทางการค้า คือ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจอย่างเป็นระบบ อันจะเป็นการส่งเสริมให้การประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างเสรีและป้องกันมิให้เกิดการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ¹

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบด้วย ๗ หมวด ๑ บทเฉพาะกาล รวม ๕๗ มาตรา โดยส่วนที่สำคัญ คือ หมวด ๑ (คณะกรรมการแข่งขันทางการค้า) และหมวด ๒ (สำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า) ซึ่งกล่าวถึงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับใช้กฎหมาย และหมวด ๓ ซึ่งกล่าวถึงการป้องกันการผูกขาด โดยเฉพาะมาตรา ๒๕ (การควบคุมการใช้อำนาจเหนือตลาด) มาตรา ๒๖ (การควบคุมการรวมธุรกิจ) มาตรา ๒๗ (การควบคุมการร่วมกระทำการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขัน หรือ ฮั้ว) มาตรา ๒๘ (การควบคุมการใช้ความสัมพันธ์กับผู้ประกอบธุรกิจนอกประเทศเพื่อจำกัดโอกาสของผู้ซื้อในประเทศ) และมาตรา ๒๙ (การควบคุมพฤติกรรมทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ภาคผนวก ๑)

ภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าว มีการตรากฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบ ตลอดจนแนวปฏิบัติ (ซึ่งไม่มีสภาพบังคับตามกฎหมาย) อาทิ ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๕๐ และแนวปฏิบัติตามมาตรา ๒๕, ๒๗ และ ๒๙ (ภาคผนวก ๒)

แม้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บังคับใช้มาเป็นระยะเวลาเกือบ ๑๖ ปี แต่ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยปัญหาดังต่อไปนี้

๑.๑ ปัญหาด้านผู้บังคับใช้กฎหมาย

๑) คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ซึ่งเป็นกลไกหลักในการกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมาย สุ่มเสี่ยงต่อการถูกแทรกแซงโดยนักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจ เนื่องจากโครงสร้างคณะกรรมการกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ และคณะรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งต้องมาจากภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

¹ หมายเหตุแนบท้ายพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒

๒) รูปแบบองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า (สังกัดกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์) ไม่เป็นอิสระ ขาดงบประมาณ บุคลากรและองค์ความรู้เฉพาะทางที่เพียงพอ และขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน ทำให้ไม่สามารถบังคับใช้พระราชบัญญัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ภารกิจของคณะกรรมการฯ และสำนักงานฯ ไม่ครอบคลุมด้านการส่งเสริมการแข่งขัน มีเฉพาะภารกิจด้านการควบคุมการกระทำผิด

๔) ขาดระเบียบปฏิบัติด้านความโปร่งใสในการดำเนินงาน อาทิ ไม่มีระเบียบด้านการเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียด ความคืบหน้าและผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียนต่อสาธารณชน หรือระเบียบสำหรับกรรมการที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัทที่ถูกร้องเรียน เป็นต้น

๑.๒ ปัญหาด้านสาระของกฎหมาย

๑) คำนิยาม “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ไม่ครอบคลุมธุรกิจใดในเครือ ทำให้การตรวจสอบข้อเท็จจริงมีข้อจำกัด อีกทั้งไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่ธุรกิจขนาดใหญ่ต่างมีธุรกิจใเครือจำนวนมาก และอำนาจในตลาดของธุรกิจขนาดใหญ่เหล่านี้เป็นผลจากการประกอบธุรกิจในเครือด้วย

๒) หลักเกณฑ์ ระเบียบ และแนวปฏิบัติ (Guidelines) ที่จำเป็นต่อการบังคับใช้กฎหมาย กำหนดขึ้นอย่างลำช้า ไม่ชัดเจน ไม่ครบถ้วน อาทิ หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดขึ้นหลังจากที่พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้ถึงแปดปี และปัจจุบันยังไม่มีกำหนดแนวปฏิบัติตามมาตรา ๒๖ และ ๒๘ อีกทั้งแนวปฏิบัติที่กำหนดขึ้นแล้วไม่มีสภาพบังคับตามกฎหมาย

๑.๓ ปัญหาด้านขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

๑) ความไม่เสมอภาคในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าฯ โดยมีให้ใช้บังคับแก่การกระทำของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ทั้งที่ปัจจุบันมีรัฐวิสาหกิจหลายแห่งซึ่งประกอบธุรกิจแข่งขันกับภาคเอกชนโดยตรง

๒) ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายไม่ครอบคลุมนโยบายหรือมาตรการของภาครัฐที่ลดหรือจำกัดการแข่งขัน การกระทำผิดนอกประเทศที่กระทบต่อการแข่งขันภายในประเทศ ตลอดจนพฤติกรรมไม่เป็นธรรมที่ส่งผลต่อผู้บริโภค

๑.๔ ปัญหาด้านการสืบสวน การดำเนินคดี และบทลงโทษ

๑) ลักษณะความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าฯ มีความซับซ้อน การสืบค้นพยานหลักฐานในการกระทำความผิดตามกฎหมายจากผู้ร่วมกระทำความผิดทำได้ยาก และขาดแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้ร่วมกระทำความผิดให้ความร่วมมือ

๒) การกำหนดบทลงโทษทางอาญา (ทั้งจำทั้งปรับ) สำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ทำให้ยากต่อการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากการดำเนินคดีอาญามีระยะเวลาและมาตรการพิสูจน์ความผิดต้องเป็นไปตามหลักการพิสูจน์จนสิ้นสงสัย (Prove Beyond Reasonable Doubt)

๓) บทลงโทษไม่จำแนกตามพฤติกรรมความผิดและไม่สอดคล้องกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้รูปแบบกฎหมายมีความทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นพลวัต

๒.๒ เพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการ โครงสร้างการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานมีความเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซง

๒.๓ การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและสามารถระงับยับยั้งพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายได้อย่างทันท่วงที

๒.๔ เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม ผู้ประกอบธุรกิจทั้งรัฐและเอกชนสามารถประกอบธุรกิจได้อย่างเท่าเทียมและแข่งขันภายใต้กฎกติกาเดียวกัน ลดการผูกขาด ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการบริโภคสินค้าและบริการในราคาที่เป็นธรรม

๓. ประเด็นการปฏิรูป

ประเด็นในการปฏิรูปกฎหมายแข่งขันทางการค้า สามารถแบ่งได้เป็น ๔ ประเด็น ได้แก่

๓.๑ ผู้บังคับใช้กฎหมาย

๑) ปรับโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าให้เป็นองค์กรอิสระทั้งบุคลากร งบประมาณ และการดำเนินงานเพื่อให้เกิดสำนักงานมีความคล่องตัวในการดำเนินงานส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สำหรับรูปแบบขององค์กรอิสระนั้น อาจพิจารณารูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) หรือรูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

๒) ปรับโครงสร้างคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าให้ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ปลอดจากการถูกรวบงำทางการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจ

๓) เพิ่มภารกิจด้านการส่งเสริมการแข่งขัน อาทิ การเสนอแนะนโยบายหรือมาตรการด้านการส่งเสริมการแข่งขัน ให้ข้อคิดเห็นต่อนโยบาย มาตรการ หรือกฎระเบียบต่างๆ ของภาครัฐที่ลด จำกัด หรือเป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันในตลาด

๔) กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานและระเบียบปฏิบัติของสำนักงานฯ และคณะกรรมการฯ ที่ชัดเจน โปร่งใส และเปิดเผยต่อสาธารณชน อาทิ การเปิดเผยข้อมูลเรื่องร้องเรียนความคืบหน้าและผลการพิจารณาคดี และระเบียบด้านการสื่อสารระหว่างกรรมการและผู้ถูกร้องเรียน เพื่อจัดการปัญหาการมีผลประโยชน์ทับซ้อน

๓.๒ สารของกฎหมาย

๑) กำหนดให้คำนิยาม “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ให้รวมถึงธุรกิจในเครือข่ายเพื่อให้สามารถกำกับดูแลได้อย่างครอบคลุม

๒) กำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ และแนวปฏิบัติในเรื่องต่างๆ (Guidelines) ให้ชัดเจน ครบถ้วน มีสภาพบังคับตามกฎหมาย และมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

๓.๓ ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

๑) กำหนดให้รัฐวิสาหกิจที่ประกอบธุรกิจเป็นทางการค้าปกติแข่งขันกับเอกชนอยู่ภายใต้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า

๒) ขยายขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายให้ครอบคลุมนโยบายหรือมาตรการของรัฐที่ลดหรือจำกัดการแข่งขันและพฤติกรรมไม่เป็นธรรมที่ส่งผลต่อผู้บริโภค ตลอดจนให้มีอำนาจการบังคับใช้นอกอาณาจักรหรือสิทธิสภาพนอกอาณาเขต (Extraterritorial Jurisdiction) ได้

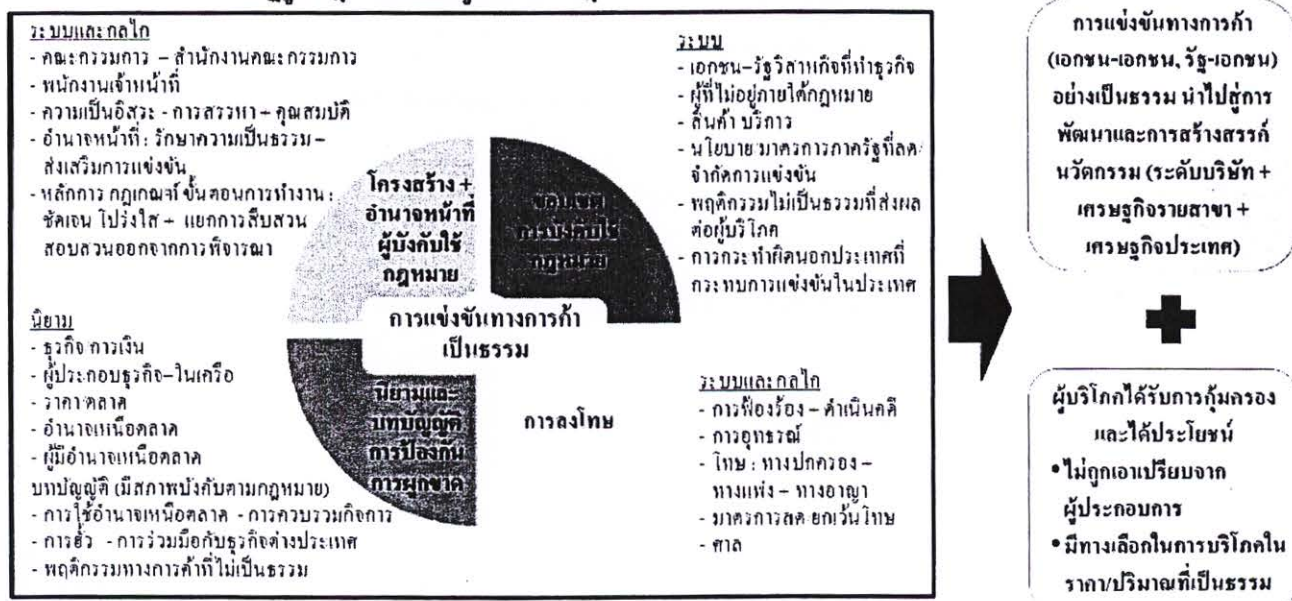
๓.๔ การสืบสวน การดำเนินคดีและบทลงโทษ

๑) เพิ่มข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรการลดหย่อนผ่อนโทษ (Leniency Program) ให้ผู้กระทำความผิดที่ให้ความร่วมมือแจ้งข้อมูลและพยานหลักฐานการตกลงร่วมกันที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนและสอบสวน

๒) ปรับปรุงให้มีโทษทางแพ่งและโทษทางปกครอง เพื่อระงับยับยั้งพฤติกรรม และเพื่อให้มีผลบังคับใช้ได้อย่างทันท่วงที

๔. กรอบความคิดรวบยอด

ปฏิรูปกฎหมายและผู้บังคับใช้กฎหมาย

หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน ภาควิชาการ สถาบันการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การปฏิรูปกฎหมายแข่งขันทางการค้า มุ่งเน้นการปฏิรูปกฎหมายและผู้บังคับใช้กฎหมาย ด้วยการขยายขอบเขตการบังคับใช้และแก้ไขสาระบัญญัติของกฎหมาย ปรับโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าให้เป็นองค์กรอิสระ ทั้งบุคลากร งบประมาณและการดำเนินงาน ให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าปลอดจากการถูกรวบอำนาจการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจ

การปฏิรูปกฎหมายแข่งขันทางการค้านั้น จำเป็นอาศัยความร่วมมือและการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ สถาบันการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายแข่งขันทางการค้ามีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นพลวัต สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เท่าเทียมเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการทั้งรัฐและเอกชน ทำให้ผู้บริโภคไม่ถูกเอาเปรียบและได้รับประโยชน์จากการแข่งขัน ตลอดจนนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน

๕. ขอบเขตงานปฏิรูป

ปฏิรูปกฎหมายการแข่งขันทางการค้าให้แล้วเสร็จในปี ๒๕๕๘ ซึ่งจะครอบคลุมทั้ง

๕.๑ ปฏิรูปกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ ปฏิรูปผู้บังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และพนักงานเจ้าหน้าที่

๖. เครือข่ายพันธมิตร

เครือข่ายพันธมิตรที่จำเป็นต่อการปฏิรูปกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ประกอบด้วย

๖.๑ หน่วยงานราชการ อาทิ รัฐบาลหรือรัฐสภา สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ศาล กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ และรัฐวิสาหกิจ

๖.๒ ภาคเอกชน อาทิ สมาคมหรือสภาการค้าต่างๆ บริษัทเอกชน

๖.๓ ภาควิชาการและสถาบันการศึกษา อาทิ หน่วยงานวิจัย มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาอื่น ๆ

๖.๔ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ ประชาชนทั่วไป องค์กรอิสระด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

๗. ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์

สามารถร่างกฎหมายแข่งขันทางการค้าฉบับปฏิรูปได้แล้วเสร็จ และผ่านร่างกฎหมายจนกระทั่งกฎหมายมีสภาพบังคับใช้

๘. ผลกระทบเชิงบวก

- ๘.๑ องค์กรผู้บังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้ามีความเป็นอิสระ ปลอดภัยจากการถูกแทรกแซงทางการเมือง
- ๘.๒ กระบวนการบังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ๘.๓ กฎหมายแข่งขันทางการค้ามีความทันสมัย และมีความคล่องตัวในการบังคับใช้ส่งผลให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๙. ผลกระทบเชิงบวกในวงกว้าง

- ๙.๑ องค์กรผู้บังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้ามีความเป็นอิสระ ปลอดภัยจากการถูกแทรกแซงทางการเมือง
- ๙.๒ กฎหมายแข่งขันทางการค้ามีความทันสมัย และมีความคล่องตัวในการบังคับใช้ส่งผลให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ๙.๓ เกิดกระบวนการแข่งขันที่เป็นธรรมและป้องกันการผูกขาดตลาด
- ๙.๔ กลไกตลาดทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้บทบาทของรัฐในด้านการควบคุมราคาหรือแทรกแซงตลาดลดน้อยลง
- ๙.๕ เกิดความสมดุลในการดำเนินธุรกิจ โดยผู้ประกอบการรายเล็กสามารถประกอบการค้าได้เป็นปกติไม่ถูกผู้ประกอบการรายใหญ่เอาเปรียบทางการค้า และรัฐวิสาหกิจที่แข่งขันกับภาคเอกชนไม่มีแต้มต่อด้านกฎหมาย
- ๙.๖ ผู้บริโภคได้รับประโยชน์จากราคา คุณภาพ ของสินค้าและบริการที่มีการแข่งขันกัน
- ๙.๗ การแข่งขันอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค ภายใต้อกลไกตลาด โดยมีเครื่องมือสนับสนุนคือกฎหมายแข่งขันทางการค้า นำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพ การสร้างสรรค์นวัตกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

๑๐. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอน การดำเนินงาน	ช่วงเวลา											
	ม.ค. ๕๘	ก.พ. ๕๘	มี.ค. ๕๘	เม.ย. ๕๘	พ.ค. ๕๘	มิ.ย. ๕๘	ก.ค. ๕๘	ส.ค. ๕๘	ก.ย. ๕๘	ต.ค. ๕๘	พ.ย. ๕๘	ธ.ค. ๕๘
๑. ทบทวน รับฟัง กำหนด ประเด็นปฏิรูป												
๒. ยกร่างกฎหมาย ฉบับปฏิรูป												
๓. เสนอร่างกฎหมาย ต่อ สปช.												
๔. เสนอร่างกฎหมาย ต่อ ครม. และ สภ.คกก.กฤษฎีกา												
๕. เสนอร่างกฎหมาย ต่อ สหช.												
๖. สื่อสารและทำความเข้าใจ												
๗. ส่งมอบให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง												

(นายไพฑูลย์ นลินทรางกูล)

เลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ

รายงาน

ของ

คณะกรรมการการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ
สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

วาระที่ ๑๔ การปฏิรูปภาคเกษตร

เรื่อง กรอบแนวความคิดวาระการปฏิรูปการเกษตรของประเทศ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการปฏิรูปการเกษตร
อุตสาหกรรม การพาณิชย์ การท่องเที่ยวและบริการ
สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
๑. ความเป็นมาและประเด็นปัญหา	๑-๒
๒. วัตถุประสงค์	๓
๓. หลักการปฏิรูปการเกษตรของประเทศ	๓-๔
๔. ประเด็นการปฏิรูป	๔-๘
๕. กรอบความคิดรวบยอด	๘
๖. ขอบเขตงานปฏิรูปเฉพาะด้าน	๘
๗. เครือข่ายพันธมิตร	๙
๘. ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์	๙
๙. ผลกระทบเชิงบวกในวงกว้างต่อประเทศไทย	๙-๑๐
๑๐. ขั้นตอนการดำเนินงาน	๑๐

วาระการปฏิรูปการเกษตรของประเทศ

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเกษตร

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

๑. ความเป็นมาและประเด็นปัญหา

ปัจจุบันเกษตรกรไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีควมมั่งคั่งมากนัก โดยมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้และการพัฒนาระหว่างภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมและการบริการอื่นๆของประเทศค่อนข้างมาก อีกทั้งภาคเกษตรของไทยยังมีความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างต่ำและมีการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ทั้งนี้ ในปี ๒๕๕๖ ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกทางเกษตรประมาณ ๑๔๗ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ เป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวประมาณ ๖๙ ล้านไร่ โดยมีครัวเรือนเกษตรกรประมาณ ๕.๗๑ ล้านครัวเรือน มีแรงงานอยู่ในภาคเกษตรจำนวน ๑๖.๕๙๓ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๔๓ ของแรงงานทั้งระบบ มีมูลค่าอยู่ในระบบเศรษฐกิจรวมกันประมาณ ๑.๐๑๓ ล้านล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ ๘.๔ ของจีดีพี ในปี ๒๕๕๗ สินค้าเกษตรกรรมรวมปศุสัตว์และประมงมีการส่งออก ๗๑๙,๕๖๒.๙ ล้านบาท อัตราการขยายตัวร้อยละ ๔.๖๓ และสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรส่งออกปีละ ๕๔๗,๔๖๕.๔ ล้านบาท อัตราการขยายตัวร้อยละ ๔.๙๔ เปรียบเทียบกับภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีจำนวนแรงงานเพียง ๕.๖๔๙ ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๔.๗ ของแรงงานทั้งระบบ แต่ภาคอุตสาหกรรมกลับมีมูลค่าอยู่ในระบบเศรษฐกิจถึงร้อยละ ๓๙.๒ ของจีดีพี

ทั้งนี้ แม้ว่าภาคเกษตรส่วนใหญ่สนับสนุนความมั่นคงทางอาหารและประเทศไทยเป็นประเทศส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญของโลก โดยมีการส่งออกถึงร้อยละ ๔๑ ของการส่งออกโดยรวม แต่เป็นการส่งออกมากเพียงในเชิงปริมาณ ในขณะที่มีคุณภาพสินค้ายังไม่สูงนัก แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศกลับมีฐานะยากจน ผลิตผลทางการเกษตรส่วนใหญ่ราคาตกต่ำขณะที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเรื่อยๆโดยที่เกษตรกรไม่สามารถต่อรองในเรื่องราคาปัจจัยการผลิต ซึ่งมักถูกเอารัดเอาเปรียบด้านราคา ทำให้เกษตรกรมีหนี้สินครัวเรือนสูง และส่วนใหญ่เป็นหนี้นอกระบบ ทั้งนี้ จากตัวเลขของ ธกส. พบว่ารายได้ของชาวนาร้อยละ ๖๙ นำไปใช้ในการชำระหนี้ ทำให้มีเงินไปใช้จ่ายใช้สอยได้จำกัดและติดอยู่กับดักของหนี้ครัวเรือน จากสภาพข้างต้นทำให้เกษตรกรของไทยส่วนใหญ่อยู่ในสภาพอ่อนแอ การดำรงชีวิตต้องพึ่งพาธรรมชาติซึ่งไม่สามารถ

ควบคุมได้และต้องพึ่งพาความช่วยเหลือของรัฐและมักถูกการเมืองเข้าครอบงำ โดยการช่วยเหลือขานามาก กลายเป็นนโยบายประชานิยมและเป็นนโยบายหาเสียง

นอกจากนี้ การที่รายได้ภาคเกษตรไม่มีความแน่นอนทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นเกษตรกรรายย่อย ขาดความสามารถและกำลังใจที่จะพัฒนาความสามารถแข่งขันด้านการเกษตร คนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ไม่ยอมทำงานในภาคเกษตรเพราะมีรายได้ที่ต่ำ ขาดความก้าวหน้าและมีคุณภาพชีวิตที่ด้อยโอกาสกว่ากลุ่มอาชีพอื่น จากตัวเลขสำนักงานสถิติแห่งชาติ (ต.ค. ๕๗) พบว่าในช่วง ๑ ปี แรงงานในภาคเกษตรลดลง ๕.๗ แสนคน ขณะที่แรงงานนอกภาคเกษตรกลับเพิ่มขึ้นในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของภาคเกษตรอย่างชัดเจนรวมถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และความยั่งยืน

ทั้งนี้ เกษตรกรที่ยังอยู่ในระบบส่วนใหญ่ไม่มีสมรรถนะที่ดี หรือมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี การบริหารการประกอบการ และการเงิน ตลอดจนการเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลตลาดน้อย ไม่มีการพัฒนาสถาบันเกษตรกร การจัดการสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชนต่างๆในระดับชุมชนที่ดีและเพียงพอ และไม่มียุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับสินค้าสำคัญๆ อีกทั้งไม่มีการบูรณาการกลไกการบริหารจัดการด้านการเกษตร และการแปรรูปสินค้า ตลอดจนขาดกลไกทางด้านเครือข่ายการผลิต/การตลาด ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยอำนวยความสะดวก การวิจัยพัฒนา และนวัตกรรมทางด้านเกษตรกรรมที่เพียงพอในการที่จะสนับสนุนให้ภาคเกษตรมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นและมีความยั่งยืน นอกจากนี้อนาคตของภาคเกษตรกรรมไทยยังมีความไม่แน่นอน อันเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยยังขาดการเตรียมการและปรับตัวต่อสิ่งที่จะมีผลต่อเกษตรกรรมในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและน้ำ และการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศของโลก (Climate Change) ซึ่งจะเกิดผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ด้วยเหตุนี้ การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของทั้งประเทศ จำเป็นที่จะต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกร โดยการจัดทำแผนปฏิรูปโครงสร้างภาคเกษตรทั้งระบบและยุทธศาสตร์การบูรณาการและพัฒนาเกษตรกรรมแห่งชาติ มีกลไกของรัฐในการผลักดันและกำกับให้ดำเนินไปตามพันธกรณี โดยมีเป้าหมายในการยกระดับรายได้ของเกษตรกร และเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร เป็นการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นการคืนความสุขให้กับประชาชนได้อย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ทำให้อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี มีศักดิ์ศรี และเกษตรกรมีสมรรถนะดี อันเป็นการช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

๒.๒ สร้างระบบการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ช่วยเหลือเกษตรกรที่ต้องการออกจากภาคเกษตรไปสู่อาชีพอื่น

๒.๓ เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลตลาดและเทคโนโลยี และพัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง

๒.๔ บูรณาการกลไกบริหารประเทศด้านการเกษตรและการแปรรูปสินค้า

๒.๕ มียุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับสินค้าเกษตรรายสาขา รวมถึงข้าว ยางพารา อ้อย ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเพื่ออาหารสัตว์ ประมงและผลิตประมงแปรรูป

๒.๖ เตรียมการเพื่อปรับโครงสร้างเกษตรกรรมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๓. หลักการปฏิรูปการเกษตรของประเทศ ได้มีการออกแบบการปฏิรูปการเกษตรของประเทศไทยที่จะนำมาปฏิบัติ ภายใต้หลักการ ๔ ประการดังนี้

๓.๑ การทำให้อาชีพเกษตรกรมั่นคง มีเกียรติ มุ่งทำให้อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่สังคมให้เกียรติ ประกอบอาชีพเกษตรกรแล้วร่ำรวย

๓.๒ การจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ช่วยเหลือด้านรายได้แก่เกษตรกรที่ยากจนหรือย้ายออกจากอาชีพเกษตร มุ่งให้เกิดการช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนและเกษตรกรที่ย้ายออกจากอาชีพเกษตร ให้มีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและมีอาชีพที่มารองรับ

๓.๓ เกษตรกรมีสมรรถนะดี มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี การประกอบการ และการเงิน ต้องสร้างเกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะทั้งการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการทั้งการประกอบการและการเงิน

๓.๔ การเพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลตลาด การมุ่งพัฒนาความสามารถของเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงและวิเคราะห์เพื่อนำข้อมูลตลาดไปใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้าตอบสนองความต้องการของตลาดได้

๓.๕ การมียุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับสินค้าเกษตรรายสาขา ต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ระยะยาวรายสินค้าเกษตรหลักและกลไกในการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เช่น ข้าว ยาง อ้อย ปาล์มน้ำมัน กลุ่มสินค้าเกษตรและปศุสัตว์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร

๓.๖ การบูรณาการกลไกบริหารประเทศด้านการเกษตรและการแปรรูปสินค้า ต้องมีการบูรณาการหน่วยงานต่างๆที่มีจำนวนมาก ซึ่งเกี่ยวข้องกับเกษตรและการแปรรูปสินค้า เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

๓.๗ การพัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง มีเครือข่ายการผลิต/การตลาด ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยอำนวยความสะดวก การวิจัยพัฒนา และนวัตกรรมทางด้านเกษตรกรรม โดยต้องมีการส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการของสหกรณ์และสถาบันเกษตรกรอื่นๆ และรัฐบาลต้องมีการบริหารจัดการและลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็น ทรัพยากรดินและน้ำ ที่ดิน ระบบโลจิสติกส์ รวมถึงปัจจัยอำนวยความสะดวก การวิจัยพัฒนา และนวัตกรรมทางด้านเกษตรกรรม โดยการมุ่งให้เกิดงานวิจัยเชิงพาณิชย์

๓.๘ การจัดให้มีระบบข้อมูล Digital Agriculture Economy ซึ่งเป็นระบบข้อมูลที่น่าแนวคิด เรื่องเศรษฐกิจดิจิทัลมาเชื่อมโยงกับภาคเกษตร

๓.๙ ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำให้ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นตลาดที่ขึ้นาราคาสินค้าเกษตร

๔. ประเด็นการปฏิรูป แบ่งออกเป็น ๔ ประเด็นหลัก ดังนี้

๔.๑ การปฏิรูปเกษตรกร รวมถึง

- การช่วยเหลือด้านรายได้และทักษะแก่เกษตรกรที่ยากจนและ/หรือที่ย้ายออกจากภาคเกษตร เป็นการสนับสนุนทางด้านรายได้ในรูปแบบต่างๆเพื่อให้เกษตรกรที่มุ่งมั่นจะดำเนินอาชีพทางการเกษตรสามารถยังชีพอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี และสนับสนุนการพัฒนาทักษะต่างๆที่ต้องการใช้ในการดำรงอาชีพเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีสมรรถนะที่ดี สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับภายในและภายนอกประเทศได้ และสนับสนุนการพัฒนาทักษะใหม่ๆที่เกษตรกรมีความต้องการใช้เพื่อให้เข้าไปดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาคเศรษฐกิจอื่นๆได้ อันจะเป็นการส่งเสริมการปรับโครงสร้างทางการผลิตของประเทศในภาพรวมด้วย

- การพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี การบริหารการประกอบการ และการเงิน เป็นการสนับสนุนการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้และทักษะพื้นฐานต่างๆที่เกษตรกรมีความจำเป็นและความต้องการใช้ในการประกอบการเกษตรกรรมแบบใหม่ๆที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและมีการแข่งขันสูง ทั้งทักษะในการบริหารการประกอบการและการเงินสมัยใหม่ที่จะเอื้อให้เกษตรกรควบคุมต้นทุน

การผลิต และการขายสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้สามารถยกระดับการผลิตและพัฒนาสินค้าและกระบวนการผลิตใหม่ๆได้

- การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดสินค้า เป็นการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเฉพาะในการหาข้อมูลสินค้า ราคา และตลาดสินค้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆทั้งในระดับภายในและภายนอกประเทศซึ่งมีพลวัตของการเปลี่ยนแปลงสูง และสามารถวิเคราะห์ตีความข้อมูลแล้วนำมาใช้ในการปรับปรุงการประกอบการได้อย่างเหมาะสม

๔.๒ การปฏิรูประบบ รวมถึง

- ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยอำนวยความสะดวก ควรจะพิจารณาศึกษาการสร้างคลองส่งน้ำทั้งบนดิน ใต้ดินและลอยฟ้าเพื่อใช้เป็นซูปเปอร์ไฮเวย์นำน้ำจากแม่น้ำสายหลักเข้ามาสู่พื้นที่เกษตร เช่น แม่น้ำโขง ซี มูล หรือแม่น้ำบางปะกง รวมทั้งแม่น้ำอีกหลายสายที่ไหลลงทะเล

- ระบบความปลอดภัย/มาตรฐานสินค้า การมีระบบตรวจสอบและกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยระยะเร่งด่วนควรกำหนดสินค้าเกษตรซึ่งเป็นอาหารจะต้องมีมาตรฐานบังคับ ทั้งนี้รวมถึงการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพที่จะมาดูแล และการออกใบรับรองมาตรฐาน ทบทวนและปฏิรูปหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน

- การวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมทางด้านเกษตรกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะต้องร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมแปรรูปในเชิงพาณิชย์ ไม่ใช่เป็นอยู่อย่างปัจจุบันซึ่งเป็นงานวิจัยที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ในเชิงพาณิชย์

- ระบบเครือข่าย ห่วงโซ่มูลค่าและคลัสเตอร์ในระดับกลุ่มสินค้าเกษตรและระดับชุมชน กระทรวงพาณิชย์จะต้องเชื่อมโยงกับกลุ่มอุตสาหกรรมและองค์กรเอกชนที่อยู่ในคลัสเตอร์นั้นๆในลักษณะของ Value Chain และเป็นส่วนหนึ่งของโซ่อุปทานการผลิตของภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งให้มีการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะเจาะจงที่กลุ่มเป้าหมาย (Niche Market) มีศูนย์ส่งเสริมการส่งออกสินค้าเกษตรในและต่างประเทศ การจับคู่ธุรกิจ ศูนย์แสดงสินค้าถาวรทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งต้องร่วมมือระหว่างเอกชน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ องค์กรการเกษตรต่างๆ

- ระบบข้อมูล Digital Agriculture Economy เป็นการนำข้อมูล (Information) การสื่อสาร (Communication) และโทรคมนาคม (Telecommunication) เข้ามาใช้ร่วมกันเพื่อให้ประเทศเดินไปในจังหวะก้าวเดียวกัน เมื่อนำมาใช้ในภาคเกษตรกรรมก็จะทำให้สามารถคาดการณ์ผลผลิตได้แม่นยำมากขึ้น

- ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า การมุ่งส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าของอาเซียน ปัจจุบันประเทศไทยมีตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย หรือ เอเฟท (AFET) เป็นตลาดการขายสินค้าคอมมอดิตี ควรจะมีการปฏิรูปให้เป็นตลาดชั้นนำด้านราคา แต่ตลาดคอมมอดิตีผู้ที่เข้ามาซื้อ-ขาย คือ

เอกชน หน่วยราชการเป็นผู้กำกับและต้องให้เป็นตลาดที่ซื้อขายจริงไม่ใช่ตลาดเก็งกำไร เพื่อที่จะได้ขึ้นาราคาตลาดได้และเป็นราคาซื้อขายผลผลิตจากเกษตรกร นอกจากนี้ควรจะมีการส่งเสริมโดยเฉพาะด้านมาตรการการคลังเพื่อให้มีการเข้าไปเทรดซื้อขายและเป็นตลาดกลางด้านเกษตรของโลก

๔.๓ การปฏิรูปการบริหารจัดการและกลไก รวมถึง

- กลไกทางกฎหมาย กฎระเบียบ และสถาบันอื่นๆ ที่เป็นการตอบสนองต่อความต้องการ (demand based) เฉพาะด้านของเกษตรกร อันมีความจำเป็นต่อการสนับสนุนการพัฒนาและการบริหารจัดการการประกอบการของเกษตรกร เพราะกลไกเหล่านี้จะทำให้เกิดสถานภาพทางกฎหมายและ/หรือหน้าที่ของหน่วยงานทางการและสถาบันต่างๆที่จะสนับสนุนเกษตรกรได้อย่างจริงจังและยั่งยืน

- กำหนดแผนยุทธศาสตร์/เป้าหมายระยะยาวสำหรับสินค้าเกษตรรายสาขา จะต้องกำหนดเป็นยุทธศาสตร์เป็นวาระแห่งชาติ เป็นรายสินค้าเกษตรหลัก เช่น ข้าว ยาง อ้อย ปาล์ม น้ำมัน มันสำปะหลัง กลุ่มสินค้าเกษตรและปศุสัตว์ ประมงเพื่อความมั่นคงอาหาร โดยแต่ละยุทธศาสตร์จะต้องนำมาตราการต่างๆ ทั้งด้านการตลาด เทคโนโลยี การผลิต ด้านการเงินและการคลัง เข้ามาผสมผสานเพื่อให้เกิดการแปรรูปสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรม โดยจะต้องเชื่อมโยงเป็นคลัสเตอร์หรือ Value Chain กับกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

- ยุทธศาสตร์/นโยบายพลังงานทางเลือกที่ชัดเจนและต่อเนื่อง โดยการกำหนดเป็นสินค้าเกษตรแต่ละกลุ่ม เช่น อ้อย ปาล์ม มันสำปะหลัง ฯลฯ นี้มีหลายรัฐบาลแต่ขาดความชัดเจน ขาดความต่อเนื่อง มีความรวนเรในกระบวนการขับเคลื่อน เช่น สัดส่วนของไบโอดีเซล ควรสูงกว่า B๕ แต่ก็ไปติดกับความมั่นคงด้านอาหาร หรือการพัฒนาอ้อย มันสำปะหลังไปสู่อุตสาหกรรมเอทานอลก็ขาดความชัดเจน รวมถึงต้องมีการแบ่งพื้นที่การเพาะปลูกระหว่างพืชเพื่ออาหารกับพืชพลังงาน

- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ผลิตภาพ และโภชนาการพืช จะต้องมีการปรับโครงสร้างการผลิตสำหรับพืชเกษตรแต่ละชนิด เช่น ข้าว ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพดเพื่ออาหารสัตว์ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ ให้เหมาะสมแต่ละพื้นที่ซึ่งให้ผลผลิตต่อไร่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ ความต้องการของตลาด ทักษะและความชำนาญของเกษตรกร ระบบชลประทาน ฯลฯ พืชบางชนิด เช่น ข้าว ยางพารา อาจต้องลดพื้นที่การปลูกเพื่อให้ปริมาณผลผลิตสมดุลกับความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

- การส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มและเครือข่ายเกษตรกร ซึ่งเป็นแหล่งที่มาและพลังสำรอง เป้าหมายหลักในการสนับสนุนด้านต่างๆของหน่วยราชการและสถาบันการศึกษา และเป็นศูนย์รวมของการช่วยเหลือถ่ายทอดความรู้ ทักษะและกระบวนการผลิตใหม่ๆ และนวัตกรรมสินค้าและบริการใหม่ๆของเกษตรกร เพื่อให้สามารถรวมกลุ่มกันได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆและมีการบริหารจัดการได้

อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ สามารถทำได้หลากหลายรูปแบบตามความต้องการและความยืดหยุ่นในการปรับตัวของเกษตรกร ทั้งการกำหนดให้มี ร่างพ.ร.บ.สมาพันธ์สหกรณ์เพื่อการเกษตรและวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. รวมถึง

- การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ อันเป็นรูปแบบการรวมกลุ่มที่มีรากฐานมานานและเกษตรกรสามารถสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของได้ ให้มีการรวมกลุ่มกันได้มากขึ้นเรื่อยๆ และมีการบริหารจัดการทั้งด้านเงินลงทุน การร่วมกันซื้อวัตถุดิบและเครื่องจักร ผลิต จัดจำหน่าย ถ่ายทอดเทคโนโลยี/ทักษะการผลิต/กระบวนการผลิตและการผลิตสินค้าและบริการใหม่ๆได้อย่างยั่งยืน

- การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเกษตรกรต่างๆในระดับชุมชน อันเป็นรูปแบบการรวมกลุ่มที่มีความยืดหยุ่นมากกว่าสหกรณ์ทางด้านความเป็นเจ้าของ โดยเกษตรกรยังสามารถเลือกที่จะเป็นเจ้าของและบริหารจัดการด้านเงินลงทุน วัตถุดิบและเครื่องจักร ผลิต จัดจำหน่ายโดยตนเอง และ/หรือร่วมหุ้นกันได้ ทำให้มีแรงจูงใจในการประกอบการที่อิสระมากขึ้น หากว่าพวกเขาสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยี/ทักษะการผลิต/กระบวนการผลิตและการผลิตสินค้าและบริการใหม่ๆระหว่างกันได้ และสามารถพัฒนาให้สามารถรวมกลุ่มกันได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆและมีการบริหารจัดการได้อย่างยั่งยืน หากนโยบายและการดำเนินการของหน่วยงานรัฐมุ่งสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในรูปวิสาหกิจชุมชน (จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย) และกลุ่มเกษตรกรทั่วไป เป็นหลัก

- การบูรณาการหน่วยงานบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร กระทรวงเกษตรและกระทรวงอื่นๆ เช่น สำนักงานอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ด้านการตลาด กระทรวงพาณิชย์และอีกหลายหน่วยงาน เช่น สวทช., สกว., สวก., สวทน., กยท., วช. และอื่นๆอีกมากจะต้องมีการปฏิรูปในการจัดทำแผนปฏิรูปและยุทธศาสตร์การบูรณาการและพัฒนาการเกษตรแห่งชาติ

๔.๔ กองทุนและการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร

- สวัสดิการเกษตรกรแห่งชาติ การสนับสนุนร่างพ.ร.บ.รายได้และสวัสดิการเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อให้มีการประกันรายได้และสวัสดิการพื้นฐานต่างๆในการช่วยเหลือเกษตรกรให้พ้นจากความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี

- กองทุนประกันภัยพิขผลทางการเกษตร เป็นแนวความคิดลดความเสี่ยงของเกษตรกรจากความแปรปรวนไม่แน่นอนของธรรมชาติ หากได้รับความเสียหายจะได้รับความคุ้มครองจากบริษัทประกันภัยที่เข้าร่วมโครงการซึ่งรัฐบาลจะต้องมีส่วนในการช่วยค่าเบี้ยประกันซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงของเกษตรกร ซึ่งที่ผ่านมาขาดความจริงจังในการผลักดัน เกษตรกรขาดความเข้าใจ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรกับคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมธุรกิจประกันภัยควรเร่งดำเนินการเพื่อให้ทางรัฐบาลออกเป็นมติ ครม. ดำเนินการต่อไป แต่อาจจะต้องมาศึกษาในรายละเอียดทั้งด้านการคุ้มครองและเบี้ยประกันภัย

- กองทุนพัฒนาและปรับโครงสร้างทางการเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร ปฏิรูปผลิตผลทางการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพ

๗. เครือข่ายพันธมิตร

เครือข่ายพันธมิตรที่จำเป็นต่อการปฏิรูปการเกษตรของประเทศ ประกอบด้วย

๗.๑ หน่วยงานราชการ อาทิ รัฐบาล รัฐสภา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ องค์การคลังสินค้า องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และอื่นๆ

๗.๒ ภาคเอกชน อาทิ เกษตรกร บริษัทเอกชนทั้งในและต่างประเทศ

๗.๓ ภาควิชาการและสถาบันการศึกษา อาทิ หน่วยงานวิจัย มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา
อื่นๆ

๗.๔ องค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ FAO, World Bank, WTO, ADB, ASEAN Secretariat

๘. ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์

๘.๑ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรทั้งประเทศมากกว่า ๒ ล้านบาทภายในปี ๒๕๗๕ และครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มที่มีรายได้น้อยที่สุด (๑๐%) มีรายได้มากกว่าครัวเรือนละ ๑ ล้านบาทต่อปี

๘.๒ มีเป้าหมายชัดเจนทุกกลุ่มสินค้าโดยใน ๓ ปีแรกมุ่งที่สินค้าหลักซึ่งมีสัดส่วนในผลผลิตมวลรวมของชาติมากกว่าร้อยละ ๖๐ และมีเป้าหมายครบทุกกลุ่มใน ๕ ปี

๘.๓ โครงสร้างพื้นฐานภาคเกษตรมีความพร้อมสำหรับการทำให้สินค้าเกษตรและสินค้าแปรรูปทำให้ต้นทุนลดลงร้อยละ ๑๐ ใน ๓ ปี และร้อยละ ๒๐ ใน ๕ ปีจากต้นทุนในปัจจุบัน

๘.๔ สหกรณ์การเกษตรต้องมีความเข้มแข็งและสามารถดูแลร้อยละ ๖๐ ของเกษตรกรทั้งหมด

๙. ผลกระทบเชิงบวกในวงกว้างต่อประเทศไทย

๙.๑ ภาคการเกษตรที่เข้มแข็งจะลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

๙.๒ สัดส่วนภาคเกษตรกรรมใน GDP โตขึ้น โครงสร้างเศรษฐกิจได้สมดุลขึ้น เกิดความพร้อมในการดูแลจัดการปัญหาภาคเกษตรซึ่งกำลังจะเกิดขึ้นในตลาดโลก

๙.๓ เมื่อเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีสมรรถนะและสถานภาพดีขึ้น ประเทศไทยก็จะมีศักยภาพและมีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างมั่นคงในอนาคตด้วย

๙.๔ แผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนจะทำให้ภาคส่วนต่างๆ สามารถประสานงานกันด้วยเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน เพิ่มประสิทธิภาพของทุกฝ่าย และลดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ

๑๐. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เดือน										
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.
1. ทบทวน รับผิดชอบ และกำหนดประเด็นปฏิรูป											
2. ทบทวนนโยบาย กฎหมาย คลัง องค์กร											
3. กำหนดประเด็นและแนวทางปฏิรูปร่วมกับหน่วยงานพันธมิตร											
4. จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น											
5. จัดทำร่างแผนแม่บทปฏิรูปร่วมกับหน่วยงานพันธมิตร											
6. สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิรูปการเกษตรของอนุกรรมการเกษตรเพื่อสนับสนุนแผนจัด สปข.											
7. รื่นเริง สื่อสาร และทำความเข้าใจ											

(นายไพบุลย์ นลินทรางกุล)

เลขาธิการคณะกรรมการมาธิการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ

รายงาน

ของ

คณะกรรมการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ
สภาปฏิรูปแห่งชาติ

วาระที่ ๑๕ การสร้างสังคมผู้ประกอบการ
เรื่อง วาระการปฏิรูปการสร้างสังคมผู้ประกอบการ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปการเกษตร
อุตสาหกรรม การพาณิชย์ การท่องเที่ยวและบริการ
สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สารบัญ
วาระการปฏิรูปการสร้างสรรค์สังคมผู้ประกอบการ

เรื่อง	หน้า
๑. ความเป็นมาและประเด็นปัญหา	๑
๒. วัตถุประสงค์	๔
๓. ประเด็นการปฏิรูป	๕
๔. กรอบความคิดรวบยอด	๗
๕. ขอบเขตงานปฏิรูป	๘
๖. เครือข่ายพันธมิตร	๘
๗. ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์	๙
๘. ผลกระทบเชิงบวก	๙
๙. ผลกระทบเชิงบวกในวงกว้าง	๙
๑๐. ขั้นตอนการดำเนินงาน	๑๐

วาระการปฏิรูปการสร้างสรรค์สังคมผู้ประกอบการ

๑. ความเป็นมาและประเด็นปัญหา

เศรษฐกิจไทยพึ่งพาการการรับจ้างผลิตและลงทุนจากต่างชาติ เป็นที่ทราบกันดีว่ากว่าร้อยละ ๗๐ ของ GDP ขึ้นอยู่กับการผลิตเพื่อส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมให้กับบริษัทข้ามชาติเพื่อส่งไปยังตลาดหลักเพียงไม่กี่ประเทศ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจไทยจึงแขวนไว้กับปัจจัยภายนอกและความผันผวนของตลาดโลก ยิ่งไปกว่านั้น สินค้าอุตสาหกรรมเหล่านั้นมีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบสินค้านำเข้าสูง ทำให้ผลประโยชน์ไม่ตกอยู่ในประเทศไทยเท่าที่ควร ในส่วนของภาคเกษตรและการท่องเที่ยวก็ยังคงไม่พัฒนาไปสู่สินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง ทั้งต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนด้านสภาพอากาศและการเมืองในประเทศ ตลอดจนการทำลายจากหลายประเทศที่ก้าวเข้ามาเป็นคู่แข่งทั้งด้านการผลิต การค้าและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านและจีน

จากพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ผ่านมา คนไทยส่วนใหญ่จึงได้รับประโยชน์จากการระบบเศรษฐกิจและศักยภาพของประเทศอย่างจำกัดมีรายได้น้อย คุณภาพชีวิตไม่ดีและมีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างชะงักงัน (Middle Income Trap) ในขณะที่ การก้าวข้ามให้พ้นจากภาวะพึ่งพิงและกับดักรายได้ปานกลางนี้ก็ไม่อาจทำได้ง่าย เนื่องจากต้องยกระดับความสามารถในการสร้างสรรค์มูลค่าและประกอบธุรกิจการค้า ประชาชนทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม การค้าและบริการต่างๆ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งรับการแข่งขันทางธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีจำนวนมากถึงร้อยละ ๘๗ และมีมูลค่ากว่าร้อยละ ๓๗ ของ GDP รวมถึงวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์และสถาบันเกษตรกรที่มีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจฐานราก อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมผู้ประกอบการนั้น จำเป็นต้องอาศัยการปรับตัวพร้อมกันทั้งระบบเพื่อจัดการกับประเด็นปัญหาและข้อจำกัดที่มีอยู่หลายประการ

ประเด็นปัญหา/ข้อจำกัดในการสร้างสรรค์สังคมผู้ประกอบการ

๑.๑ ข้อจำกัดด้านค่านิยม จิตวิญญาณและทักษะพื้นฐานของผู้ประกอบการ

(๑) เศรษฐกิจไทยมีพื้นฐานจากสังคมเกษตรกรรมและค่านิยมในการประกอบอาชีพที่มีรายได้แน่นอน ทักษะคติในการประกอบอาชีพอิสระยังจำกัดอยู่เพียงกลุ่มคนจำนวนหนึ่ง ส่งผลให้คนไทยโดยรวมยังขาดจิตวิญญาณในการทำการค้า โดยยังไม่ตระหนักว่าการประกอบธุรกิจเป็นอาชีพที่มั่นคงและมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ทำให้จำกัดโอกาสและศักยภาพของตนเองอยู่กับอาชีพรับจ้างและการผลิตขั้นพื้นฐาน ต่างจากในประเทศพัฒนาแล้วที่มีวัฒนธรรมของผู้ประกอบการแวดล้อมอยู่ อาทิ การแสดงออกที่อิสระ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และแสวงหาโอกาสและการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ทำให้คนได้รับการกล่อมเกลาให้มีค่านิยมและจิตวิญญาณในการประกอบธุรกิจมากกว่า

(๒) ผู้ประกอบการไทยที่อยู่ในระยะเรียนรู้/ทดลอง มักไม่มีพื้นฐานความรู้ในการทำธุรกิจที่เพียงพอ จึงอาจต้องลองถูกลองผิดและล้มเหลวในการตั้งต้นธุรกิจหลายครั้ง ซึ่งผู้ประกอบการเหล่านี้มักมีความชำนาญในการผลิตสินค้าเพียงอย่างเดียวและขาดทักษะด้านการตลาดซึ่งมีส่วนสำคัญในการเริ่มต้นธุรกิจ ในขณะที่ คุณภาพการให้ความรู้และพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการธุรกิจของไทย (Quality of Management School) ยังมีช่องว่างให้พัฒนาได้อีกมาก โดยการประเมินของ WEF บ่งชี้ว่าไทยอยู่ในอันดับที่ ๘๑ ต่างกับมาเลเซียซึ่งอยู่ในอันดับที่ ๒๕ อย่างสิ้นเชิง

๑.๒ ข้อจำกัดด้านข้อมูลเชิงลึกเพื่อการวางแผนธุรกิจ

(๑) ภาครัฐยังไม่สามารถนำข้อมูลเชิงลึกมาใช้ประโยชน์และให้บริการอย่างเต็มที่ ทำให้ขาดการชี้แนะแนวโน้มโอกาสทางธุรกิจบนฐานของข้อมูลการตลาด (Market Intelligence) เพื่อสนับสนุนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ทั้งของภาครัฐและเอกชน

(๒) ผู้ประกอบการระดับเริ่มต้น (New Entry) มักเข้าถึงข้อมูลเชิงลึก/วิเคราะห์ที่ยาก ทำให้ขาดการประเมินสถานการณ์และแสวงโอกาสทางธุรกิจเพื่อนำมาใช้กำหนดกลยุทธ์ตอบสนองตลาดในเชิงรุก ทำให้ไม่สามารถการออกแบบธุรกิจที่สะท้อนถึงศักยภาพและแนวโน้มการประสบความสำเร็จ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและโอกาสในการได้รับสินเชื่อหรือเงินสนับสนุน

๑.๓ การบ่มเพาะผู้ประกอบการยังไม่ทั่วถึงและไม่ครบวงจร

(๑) ผู้ประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลยังถูกละเลย (มีจำนวนมากถึงประมาณ ๒.๑ ล้านราย) ผู้ประกอบการรายย่อยจำนวนมากจึงยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้เข้ามาเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ และเสียโอกาสที่จะได้รับการยกระดับความสามารถ

(๒) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายที่ให้ความสำคัญกับ SMEs แต่การให้บริการบ่มเพาะธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการ (Business Incubation Center) ก็ยังไม่เพียงพอและยังไม่สามารถรองรับความต้องการของผู้ประกอบการได้อย่างหลากหลายและครบวงจรตั้งแต่การเริ่มต้นจนถึงออกสู่ตลาดได้

(๓) งบประมาณเพื่อสนับสนุนการบ่มเพาะผู้ประกอบการมีจำกัด และไม่ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะทุ่มเทการสนับสนุนเป็นพิเศษ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดสรรเงินทุนและเงินช่วยเหลือ (grant)

๑.๔ การพัฒนาผู้ประกอบการยังไม่เอื้อให้สามารถเติบโตได้เต็มศักยภาพ

แม้ภาครัฐจะจัดให้มีการพัฒนาสมรรถนะ (Capacity Building) อย่างกว้างขวาง โดยสนับสนุนตามความเหมาะสมของกลุ่มสินค้า/บริการและขนาดของวิสาหกิจ (Sector and Size) แต่ยังขาดการจำแนกและมุ่งเน้นตามช่วงพัฒนาการ (Stage) รวมทั้งระดับความสามารถ (Performance) ส่งผลให้วิสาหกิจไทย

ยังไม่เข้มแข็งทัดเทียมประเทศพัฒนาแล้ว ดังจะเห็นจากการที่ภาคเกษตรซึ่งมีประชากรในวัยทำงานกว่าร้อยละ ๔๐ ของทั้งหมดมีส่วนเพียงร้อยละ ๑๒ ของ GDP เท่านั้น มีผลิตภาพต่ำกว่ามาเลเซียถึง ๖.๕ เท่า และ ออสเตรเลีย ๒๓ เท่า ส่วนภาคบริการส่วนใหญ่ก็ยังคงให้บริการที่มีมูลค่าไม่สูง ในขณะเดียวกัน วิสาหกิจที่เข้มแข็งยังไม่ได้รับการต่อยอดศักยภาพให้เต็มที่ ขณะที่ผู้ประกอบการบางส่วนที่อ่อนแอ (อาทิ เกษตรกรที่ยากจน) ยังไม่ได้รับการปรับตัวโยกย้ายให้ได้ทำกิจกรรมเศรษฐกิจในรูปแบบที่เหมาะสมมากกว่า

๑.๕ เครือข่ายวิสาหกิจที่อ่อนแอ

เครือข่ายวิสาหกิจของไทยเป็นการรวมกลุ่มแบบหลวมๆ ไม่รองรับการแข่งขันที่จะเข้มข้นภายใต้บริบทการค้าเสรีที่จะขยายไปสู่ภูมิภาคเอเชีย แม้ว่าวิสาหกิจไทย โดยเฉพาะ SMEs และวิสาหกิจชุมชน ได้มีการรวมตัวแล้วในระดับหนึ่ง (อาทิ โครงการ Biz Club ของ กระทรวงพาณิชย์ และเครือข่าย Logistics Service Providers) แต่ส่วนใหญ่ยังจำกัดในลักษณะเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ยังไม่พัฒนาถึงระดับ “หุ้นส่วนการผลิตและพันธมิตรการค้า” (Partnership/Alliance) ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถของสมาชิกในทุกๆ ด้าน อาทิ อำนาจต่อรอง/เรียกร้อย ลดต้นทุนด้วย Economy of Scale การร่วมกันขยายตลาดและต่อยอดธุรกิจใหม่ๆ ดังที่สะท้อนในรายงานของ WEF ที่ระบุชี้ว่าไทยยังมีระดับการพัฒนาคลัสเตอร์ที่ต่ำ ส่งผลให้ขาดการผนึกกำลังรองรับบริบทในอนาคตที่จะแข่งขันกันในระดับห่วงโซ่ (Value Chain Competitiveness)

๑.๖ ขาดความสามารถในการสร้างและใช้นวัตกรรมเชิงพาณิชย์

(๑) การสร้างนวัตกรรม: ผู้ประกอบการไทยยังขาดความสามารถด้านการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งเป็นผลจากข้อจำกัดในการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี การสื่อสารระหว่างนักออกแบบ/นักวิจัยกับผู้ประกอบการ และการตั้งโจทย์วิจัยที่ไม่ได้มุ่งผลลัพธ์ทางธุรกิจ รวมถึงมาตรการจูงใจนักวิจัยและนักออกแบบ

(๒) การใช้นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่า: มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงและแปลงองค์ความรู้ไปสู่การค้า ซึ่งแม้ว่า SMEs ไทยจะมีความสามารถในการใช้ภูมิปัญญา เทคโนโลยี การออกแบบและศิลปวัฒนธรรมมาสร้างเรื่องราวและมูลค่าเพิ่ม (อาทิ สินค้า OTOP) แต่ยังมีข้อจำกัดในการสร้างมูลค่าใหม่ (Value Creation) รวมทั้งการเตรียมตลาดมารองรับ (Demand Pull) ตลอดจนมาตรการการคุ้มครองและต่อยอดในระดับอุตสาหกรรม (Scale-up) ที่มีประสิทธิภาพ

ผลการสำรวจความสามารถทางการแข่งขันของ WEF ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาสะท้อนว่า ความสามารถด้าน Innovation และ Business Sophistication ของวิสาหกิจไทยเป็นประเด็นสำคัญที่ฉุดรั้งอันดับของไทยอย่างต่อเนื่องในขณะที่ประเทศที่อยู่ในระดับเดียวกัน โดยเฉพาะมาเลเซียกำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่ประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม (ประเทศ Stage ๓ ซึ่งมี GDP ต่อประชากร ๑๗,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ โดยมาเลเซียมีความสามารถด้านนวัตกรรมในอันดับที่ ๑๓ ไทยอยู่อันดับ ๗๐) สินค้าอุตสาหกรรมไทยจึงยังมี

มูลค่าไม่สูงและเป็น OEM ที่มีสัดส่วน local content ต่ำ ทำให้การเติบโตของเศรษฐกิจไทยค่อนข้างชะงักงัน ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางได้ยาก และสูญเสียความสามารถทางการแข่งขันมากขึ้นทุกขณะ

๑.๗ ปัจจัยแวดล้อมเชิงสถาบันที่เป็นข้อจำกัด

(๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบการยังขาดเอกภาพในระดับชาติและการให้น้ำหนักมุ่งเน้น (Strategic Focus) ทั้งในเชิงสาขาธุรกิจและเชิงพื้นที่ เพื่อจัดสรรทรัพยากรที่จำกัดไปสนับสนุนภาคเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง โดยเฉพาะภาคเกษตรที่ต้องมีการยกระดับเกษตรกรที่เข้มแข็งให้เติบโตและขยายสู่สากล และปรับเปลี่ยนเกษตรกรที่อ่อนแอไปสู่กิจกรรมเศรษฐกิจอื่นที่เหมาะสม

(๒) กลไกการขับเคลื่อนนโยบายยังไม่บูรณาการทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะการส่งเสริมบทบาทของสถาบันเฉพาะทางและสมาคมการค้า

(๓) ระบบการอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business) อาทิ One-stop Services การจดทะเบียนและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการ โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ อาทิ นิคมอุตสาหกรรมนวัตกรรม (Business-Science Park) และระบบการศึกษา/ฝึกอบรมที่มีมาตรฐานเดียวกันและสอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ

(๔) ความร่วมมือระหว่างภาควิชาการและผู้ประกอบการยังจำกัดอยู่เพียงการให้บริการวิชาการ แต่ยังไม่พัฒนาไปเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เกิดผู้ประกอบการรายใหม่จำนวนมากและมีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะอยู่รอดภายใต้การค้าเสรี

๒.๒ ยกระดับความสามารถของ SMEs ให้เติบโตจากท้องถิ่นสู่ภูมิภาคและต่างประเทศ โดยเฉพาะในสาขาที่ไทยมีศักยภาพและตลาดรองรับ และสามารถรับมือกับการแข่งขันในระดับห่วงโซ่มูลค่า

๒.๓ วิสาหกิจขนาดเล็กและธุรกิจชุมชนทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม การค้าและบริการสามารถเกาะเกี่ยวเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่มูลค่าได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีความร่วมมือในลักษณะพันธมิตรธุรกิจ

๒.๔ เพื่อเพิ่มความสามารถในการปรับใช้องค์ความรู้ การออกแบบ และเอกลักษณ์วัฒนธรรม มาสร้างสรรค์นวัตกรรมและมูลค่าเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

๓. ประเด็นการปฏิรูป

จากฐานคติที่ว่า การเกิดและการเติบโตของผู้ประกอบการอยู่บนเงื่อนไขของการมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (Ecosystem for Entrepreneurship Society) ในการเปลี่ยนเศรษฐกิจไทยให้ไปสู่สังคมที่มีผู้ประกอบการจำนวนมากและหลากหลาย รวมทั้งมี SMEs ที่เข้มแข็งพร้อมแข่งขันในระดับสากล จำเป็นต้องได้ปฏิรูปใน ๕ ประเด็นหลัก ครอบคลุม ๑๓ ประเด็นย่อย ดังนี้

๓.๑ พัฒนายุทธศาสตร์ชาติให้มีเอกภาพและมุ่งเน้นสาขาธุรกิจเป้าหมาย

กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ชาติให้มีทิศทางเดียวกันและมีจุดเน้น (strategic focus) ในการกำหนดสาขาเป้าหมายควรใช้หลักเกณฑ์ที่รอบด้าน ได้แก่ ทิศทางตลาด ศักยภาพที่โดดเด่น และ แนวโน้มของคู่แข่ง (3C: Customer, Competence, Competitor) รวมทั้งมิติด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (โดยเฉพาะสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อาทิ อาหาร รถยนต์ พลังงานทดแทน) และการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจในวงกว้าง โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าที่สามารถต่อยอดมูลค่าได้หลายทอดและผู้ประกอบการรายย่อย สามารถเข้ามามีส่วนร่วม

๓.๒ ปฏิรูปการเรียนรู้ด้านธุรกิจ

๑) ปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ให้มีการปลูกฝังค่านิยมใหม่ ในการประกอบอาชีพ และสอดแทรกทัศนคติผู้ประกอบการ อาทิ ความตื่นตัวและใช้ข้อมูลข่าวสาร แสวงหา โอกาสทางธุรกิจ กล้าเสี่ยงลงทุนอย่างคุ้มค่า รักษา/ต่อยอดกิจการครอบครัว รวมถึงการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและ และจิตบริการ

๒) พัฒนาคุณภาพของสถาบันการศึกษา/ฝึกอบรมด้านบริหารธุรกิจ ให้เหมาะสมกับแต่ละ กลุ่มเป้าหมาย อาทิ เกษตรกร แรงงานอุตสาหกรรม และพนักงาน รวมถึงนักเรียนอาชีวะ/นักศึกษา (ซึ่งมี แนวโน้มจะตกงานสูงถึงประมาณ 2-3 แสนคนต่อปี) โดยให้ความสำคัญกับการแสวงหาและใช้ทรัพยากรใน แต่ละพื้นที่ในเชิงพาณิชย์

๓.๓ ปฏิรูปกฎระเบียบให้เอื้อต่อการเกิดและพัฒนาผู้ประกอบการ

๑) ออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อจูงใจและบังคับให้ผู้ประกอบการนอกระบบ (Informal Sector) มาขึ้นทะเบียน เพื่อสามารถรับการสนับสนุนได้มากขึ้น อาทิ การลดหย่อนภาษีนิติบุคคลและยกเว้น การตรวจสอบภาษีย้อนหลัง รวมถึงปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการจดทะเบียนให้สะดวกขึ้น

๒) ปรับนิยามของ “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 ที่แบ่งขนาดของวิสาหกิจตามขนาดของการลงทุนและการจ้างงาน โดยอาจนำปัจจัยด้านรายได้ (Revenue) มาพิจารณาร่วมด้วย เพื่อให้สามารถจัดแบ่งกลุ่มผู้ประกอบการได้ ละเอียดมากขึ้นและสามารถให้การสนับสนุนอย่างทั่วถึงกว่าเดิม

๓.๔ ปฏิรูปกระบวนการส่งเสริมความสามารถทางการแข่งขันให้ยั่งยืน

๑) ยกระดับการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึก โดยสร้างฐานข้อมูลเชิงลึกที่มีความละเอียดทั้งในระดับสาขาธุรกิจ ขนาดและช่วงพัฒนาการ (Sector-Size-Stage) รวมทั้งแนวโน้มตลาดและธุรกิจใหม่ๆ เพื่อการเขียนแผนธุรกิจที่เป็นรูปธรรม (Market-oriented Business Plan) รวมถึงการใช้ฐานข้อมูลเพื่อให้บริการข้อมูล/ให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับแต่ละสินค้า/บริการ ช่วงพัฒนาการ และระดับความสามารถ (Tailor-made) ทั้งสำหรับธุรกิจไทยภายในประเทศและในต่างประเทศ ดังตัวอย่างของ JETRO ของญี่ปุ่น

๒) เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs อาทิ เงินช่วยเหลือจากภาครัฐเพื่อให้ออกแบบผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีศักยภาพได้กลับมาตั้งต้นธุรกิจได้จนกว่าธุรกิจจะเริ่มมีความมั่นคง (Turnaround Financing) และการส่งเสริมเงินทุนในรูปแบบใหม่ๆ อาทิ Crowd Funding รวมทั้งยกระดับความน่าเชื่อถือและโอกาสในการได้รับสินเชื่อขยายกิจการผ่านความโปร่งใสและวินัยทางการเงิน ในขณะเดียวกัน ต้องเพิ่มมาตรการรองรับการล้มเลิกกิจการ (Exit Scheme) เพื่อให้มีรายได้ต่อเนื่องและเพิ่มความมั่นใจในการลงทุนเริ่มต้นธุรกิจ

๓) ปรับปรุงระบบ Start-up และ Incubation ให้มีประสิทธิภาพโดยมีกลไกคัดเลือกก่อนการสนับสนุน ทั้งคนที่อยู่ในกลุ่มก่อนเริ่มต้นกิจการ (Pre-Start Up) และกลุ่มเริ่มต้นกิจการ (Start Up) เพื่อเพิ่มโอกาสในการเริ่มต้นและอยู่รอด รวมทั้งมีกระบวนการบ่มเพาะที่เหมาะสมกับธุรกิจที่หลากหลายและต่อเนื่องจากระยะเริ่มต้นถึงการเข้าถึงตลาดและจำหน่าย ตลอดจนระบบเปลี่ยนผ่านให้พนักงานได้พัฒนาไปสู่การเป็น supplier ในห่วงโซ่ และ supporting industries ของบริษัทด้วย

๔) ปรับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม โดยให้การสนับสนุนผู้ประกอบการที่เหมาะสมตามช่วงพัฒนาการในวงจรชีวิต รวมทั้งคัดกรองกลุ่มเป้าหมายเพื่อเลือกผู้ประกอบการที่เก่ง/วิสาหกิจที่มีความสามารถสูงออกมาเพื่อส่งเสริมเป็นพิเศษ โดยเน้นสร้างจุดแข็งที่โดดเด่นและขยายกิจการสู่ตลาดที่กว้างขึ้นเป็นลำดับ ในขณะเดียวกัน ต้องปรับเปลี่ยนกลุ่มที่อ่อนแอไปสู่กิจกรรมเศรษฐกิจที่เหมาะสมกว่า อาทิ ทักษะการผลิตพืชเศรษฐกิจใหม่สำหรับพื้นที่นั้นๆ และการเปลี่ยนเกษตรกรไปสู่ภาคเศรษฐกิจอื่น อาทิ บริการก่อสร้าง ซ่อมบำรุง ค้าส่ง/ค้าปลีกของชุมชน

๓.๕ ปฏิรูปกลไก/องค์กร และการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมผู้ประกอบการ

๑) บูรณาการการทำงานของหน่วยงานด้านการสร้าง พัฒนาและส่งเสริมผู้ประกอบการ เพื่อลดภารกิจซ้ำซ้อนของหน่วยงานต่างๆ และขับเคลื่อนไปพร้อมกันภายใต้องค์กรและยุทธศาสตร์ระดับชาติ

๒) ยกระดับกลไกความร่วมมือระหว่าง SMEs โดยพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็งและคล่องตัวเพื่อการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ ทัวถึงและเชื่อมโยงกับวิสาหกิจรายใหญ่ได้มากขึ้น

๓) ให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำในการฉีกกำลังในพื้นที่ โดยร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจระดับพื้นที่และความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมระหว่างภาคีในห่วงโซ่มูลค่าและเครือข่ายสถาบันที่เกี่ยวข้อง เพิ่มความได้เปรียบให้กับผู้ประกอบการอย่างทั่วถึง อาทิ การร่วมวางแผนและผลิตพืชเป็นแปลงใหญ่ การร่วมซื้อปัจจัยการผลิต การร่วมหาตลาดเพื่อคำสั่งซื้อร่วมไม่ตัดราคาตนเอง ดังตัวอย่างของ Dutch Food Valley

ซึ่งเป็นห่วงโซ่พันธมิตรโดยไม่ใช้รัฐเป็นกลไกขับเคลื่อน (Tripple Helix) ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการที่เก่ง/วิสาหกิจที่มีความสามารถสูงเข้ามาร่วมเป็นพันธมิตร (อาทิ โอกาสในการได้รับจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ)

๔) ยกระดับภารกิจด้านนวัตกรรมเชิงพาณิชย์ (Commercialization) โดยเพิ่มบทบาทของหน่วยงานด้านการสร้างสรรค์มูลค่าและการส่งเสริมตลาดสินค้านวัตกรรมให้เข้มข้น ครอบคลุมด้านการเชื่อมโยงนักออกแบบ/นักวิจัยกับผู้ประกอบการ (Innovation Intermediary) เพื่อเอื้อให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ โดยเฉพาะ SMEs ที่มีองค์ความรู้ (Knowledge-based Entrepreneur) และการรักษาความสามารถทางการแข่งขันที่ยั่งยืน รวมทั้งมีการกิจส่งเสริมการร่วมทุนกับต่างชาติเพื่อรับการถ่ายโอนเทคโนโลยีและพัฒนาสินค้านวัตกรรมร่วมกัน

๔. กรอบความคิดรวบยอด

๕. ขอบเขตงานปฏิรูป

๑. วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ชาติ

- บูรณาการยุทธศาสตร์สู่ภาพรวมระดับชาติและมีความชัดเจนใน กลุ่มธุรกิจเป้าหมายที่จะมุ่งเน้น และสนับสนุน (Focus and Aligned Strategy)

๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ

ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายหลัก อาทิ

- พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓
- พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘
- พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ

- พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
- พ.ร.บ. ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓
- พ.ร.บ. ธุรกิจคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา

๓. พัฒนากลไก/องค์กร และการดำเนินงานของรัฐและเอกชน

- พัฒนาการเตรียมความพร้อมและพัฒนาผู้ประกอบการในแต่ละกลุ่มธุรกิจ โดยเฉพาะบทบาทของ สถาบันเฉพาะทาง

- สร้างฐานข้อมูลและบริการวิเคราะห์เชิงลึกด้านการตลาดและวางแผนธุรกิจ รวมทั้งฐานข้อมูลเชิงลึกที่จำแนกตามกลุ่มวิสาหกิจเพื่อการสนับสนุนที่เหมาะสม (Tailor-made)

- พัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยเชื่อมโยงหน่วยงานต่างๆ อาทิ สสว. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

- ขับเคลื่อนนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าและมาตรฐานใหม่ของสินค้าและบริการ โดยบูรณาการการทำงานของ สวทช. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สถาบันวิจัย และภาคเอกชน

๖. เครือข่ายพันธมิตร

๖.๑ หน่วยงานราชการ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรฯ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

๖.๒ ภาคเอกชน อาทิ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมการค้า สถาบันเฉพาะทาง SME Bank บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม และภาคธุรกิจ

๖.๓ ภาควิชาการ อาทิ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ เครือข่ายหน่วยงานวิจัย (๖ส.๑ว.) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และ สถาบันการศึกษาและฝึกอบรมของรัฐและเอกชน รวมถึงนักวิจัย และประชาชนชาวบ้าน

๗. ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์

ผลสัมฤทธิ์ในภาพรวม: จัดทำร่างแม่บทปฏิรูปสร้างสังคมผู้ประกอบการร่วมกับหน่วยงานพันธมิตรที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๘

ผลสัมฤทธิ์เฉพาะ:

๗.๑ สภาพแวดล้อมเหมาะสม (Enabling Environment) ต่อการเกิดผู้ประกอบการที่เข้มแข็ง

๗.๒ เกิดจำนวนผู้ประกอบการรายใหม่ไม่น้อยกว่า ๖๐,๐๐๐ ราย ต่อปีและมีอัตราการสิ้นสภาพกิจการของวิสาหกิจลดลง

๗.๓ มูลค่าตลาดสินค้าและบริการภายในประเทศของ SME ขยายตัวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔ เพื่อเพิ่มสัดส่วนใน GDP ของ SME ให้ถึงร้อยละ ๕๐ ของ GDP ของประเทศภายในปี ๒๕๖๓

๗.๔ การส่งออกของ SME ขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ เพื่อให้สัดส่วนการส่งออกของ SMEs ให้ถึงร้อยละ ๔๐ ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศภายใน ๒๕๖๓

๘. ผลกระทบเชิงบวก

๘.๑ สร้างงานและประชาชนมีรายได้มากขึ้น ลดปัญหาที่เกิดจากรายได้น้อยจากการประกอบอาชีพรับจ้าง และการผลิตบริการมูลค่าต่ำ

๘.๒ เพิ่มความสามารถของวิสาหกิจขนาดเล็ก โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนและสถาบันเกษตรกรในเศรษฐกิจฐานรากให้สามารถเกาะเกี่ยวเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่มูลค่าได้มากขึ้น

๘.๓ เพิ่มความร่วมมือระดับเครือข่ายวิสาหกิจในพื้นที่รองรับการแข่งขันที่เข้มข้นในอนาคต

๘.๔ สินค้าและบริการเป้าหมายมีพร้อมขยายสู่การเป็นผู้นำในตลาดโลก

๙. ผลกระทบเชิงบวกในวงกว้าง

๙.๑ ลดการพึ่งพาการรับจ้างผลิต และเพิ่มความมั่นคงของเศรษฐกิจของไทย

๙.๒ เพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ พัฒนาสู่ ODM และ OBM ได้มากขึ้น ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตและข้ามพ้นกับดักรายได้ปานกลาง

๙.๓ อันดับผลการประเมินตามตัวชี้วัด WEF และ IMD ดีขึ้น โดยก้าวสู่การเป็นประเทศเปลี่ยนผ่านไปสู่ Innovation-driven Economy

๙.๔ ผู้ประกอบการมีนวัตกรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างมูลค่าและความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

๑๐. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ผังเวลา							
	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. ทบทวน รับฟังและกำหนดประเด็นปฏิรูป	■							
๒. จัดทำข้อเสนอแนวทางพัฒนายุทธศาสตร์ กฎหมาย/กลไก องค์กร และการดำเนินงาน		■						
๓. ปรับแนวทางปฏิรูปร่วมกับพันธมิตรเพื่อสร้างการยอมรับ		■	■					
๓.จัดเวทีรับฟังสาธารณะ				■				
๔. จัดทำร่างแม่บทปฏิรูปสร้างสังคมผู้ประกอบการร่วมกับหน่วยงานพันธมิตร				■	■			
๕.ปรับแก้ไขร่างแผนแม่บทฯ						■		
๖. นำเสนอ สปช. และชี้แจง/ทำความเข้าใจ							■	

(นายไพบุลย์ นลินทรางกูร)

เลขานุการคณะกรรมการปฏิรูป

